

บทความวิจัย (Research Article)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนา
ทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Learning Management Based on Suzuki Method Cooperate with Skill
Practice Exercises to Develop Music Skill of Grade 8 Students

ชนะชัย บริรักษ์¹, มนตรี เด่นดวง²

Chanachai Borirak¹, Montree Denduang²

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา^{1,2}

Faculty of Education, Songkhla Rajabhat University^{1,2}

Received: May 15, 2024, Revised: May 28, 2024, Accepted: May 28, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรี หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และ 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการห้องเรียนดนตรี โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ที่เรียนวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 4 กลุ่มเครื่องสาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 6 แผน 2) แบบฝึกทักษะ จำนวน 6 แบบฝึก แบ่งตามชนิดของเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม 3) แบบประเมินทักษะปฏิบัติดนตรี และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ ผลของการวิจัยพบว่า 1) ทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์อยู่ที่ร้อยละ 88 และ 2) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิ, แบบฝึกทักษะ, ทักษะปฏิบัติดนตรี

¹ Corresponding author, Tel. 0617692100, E-mail: 63G191001@parichat.skru.ac.th

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare music practical skills in after-learning management based on the Suzuki method cooperate with skill practice exercises with the criteria of 70 percent and 70 percent of students pass the criteria, 2) to study the students' satisfaction on learning management based on the Suzuki method with skill practice exercises. The sample group consisted of 9 Grade 8 students of the music program at Mahavajiravudh Songkhla School, in Thai music practical 4 subjects, string instrument section in the second semester of the 2023 academic year. Purposive sampling was employed. The research instruments consisted of 1) 6 lesson plans using the Suzuki method cooperating with skill practice exercises, 2) 6 exercises classified by type of musical instrument namely Saw Duang, Saw Ooh, Jakay, and Kim, 3) Music practical skill evaluation and 4) a satisfaction questionnaire on learning management based on the Suzuki method cooperate with skill practice exercises. The statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and percentage. The results of this research showed that 1) grade 8 students' music practical skills after learning management based on the Suzuki method cooperate with skill practice exercises higher than the criteria of 70 percent with 88 percent of students passing the criteria, 2) the students' satisfaction on after learning management based on the Suzuki method cooperate with skill practice exercises was at the highest level, with the average of 4.78.

Keywords: Learning Management Based on Suzuki, Skill Practice Exercises, Music Practical Skill

บทนำ

ดนตรีไทย คือหนึ่งในศิลปวัฒนธรรมประจำชาติของชาวไทย อีกทั้งเป็นหนึ่งในสาระของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะที่นักเรียนจำเป็นต้องศึกษา วิชาดนตรีไทยอยู่ภายใต้กรอบของสาระดนตรี สาระดนตรี ได้กำหนดให้นักเรียนจะต้อง มีความรู้ความเข้าใจองค์ประกอบดนตรี แสดงออกทางดนตรีอย่างสร้างสรรค์ วิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่าดนตรี ถ่ายทอดความรู้สึทางดนตรีอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรี ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม เห็นคุณค่าของดนตรีที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และสากล ร้องเพลง และเล่นดนตรีในรูปแบบต่าง ๆ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเสียงดนตรี แสดงความรู้สึกที่มีต่อดนตรีในเชิงสุนทรีย์ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างดนตรีกับประเพณีกับวัฒนธรรม และเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) จะเห็นได้ว่า ดนตรีไทยมีความเกี่ยวเนื่องและสัมพันธ์กับการดำรงชีวิต อีกทั้งยังมีส่วนช่วยให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ รอบด้าน การจัดการเรียนการสอนโครงการห้องเรียนดนตรีของโรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ซึ่งมีสถานะเป็นโครงการพิเศษ มี 6 ระดับชั้น ๆ ละ 1 ห้องเรียน โดยแบ่งออกเป็นนักเรียนกลุ่มดนตรีไทย และกลุ่มดนตรีสากล (วงโยธวาทิตและดนตรีคลาสสิก) โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา ได้กำหนดให้นักเรียนแต่ละคนจะต้องมีผลการเรียนเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 และมีนโยบายให้ครูผู้สอนพัฒนาผลการเรียนของนักเรียนให้มีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 จากข้อมูลการรายงานผลการเรียนในรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย

4 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ผลการทดสอบในส่วนของการเรียนรู้ที่ 7 ซึ่งเป็นการทดสอบทักษะปฏิบัติดนตรีประเภทเพลงเถาและเพลงดับของนักเรียน มีผลการทดสอบผ่านเกณฑ์ด้วยคะแนนร้อยละ 60 มีเพียงส่วนน้อย คิดเป็น 36.36 % (โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา, 2564) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า นักเรียนส่วนมากขาดทักษะและความเข้าใจในการปฏิบัติดนตรีในประเภทเพลงดังกล่าวทำให้ไม่สามารถบรรเลงได้อย่างถูกต้องและไพเราะ จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเร่งด่วน โดยเฉพาะทักษะการปฏิบัติดนตรีซึ่งจำเป็นต้องใช้กลวิธีและการกระบวนการเล่นบางประการเข้าช่วยเสริมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติทักษะดนตรีออกมาได้อย่างดี

ผู้วิจัยสนใจที่จะนำแนวคิดของซูซูกิและแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียน การสอนดนตรีตามแนวคิดของซูซูกิ (Suzuki) เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ดนตรีของชินอิจิ ซูซูกิ ที่ได้รับอิทธิพลมาจากการเรียนรู้ภาษาแม่ของเด็กตามธรรมชาติ แนวคิดดังกล่าวให้ความสำคัญกับเรื่องของพื้นฐานและการผลิตเสียงดนตรีในขั้นพื้นฐานเป็นสำคัญ ในลักษณะที่เรียกว่า “เสียงใสใจสะอาด” โดยจะต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้ดนตรี เช่น เด็กจะต้องได้ฟังเพลงจากศิลปินชั้นยอดหรือแบบอย่างที่ดี เด็กจะต้องเรียนดนตรีตั้งแต่วัยเยาว์ โดยมีการสร้างเครื่องดนตรีให้เหมาะกับขนาดตัวหรือช่วงอายุ โดยใช้เพลงง่าย ๆ ค่อย ๆ ฝึกฝนอย่างช้า ๆ ไม่รีบร้อนเพื่อให้ได้คุณภาพของเสียงที่ดี (ธวัชชัย นาควงศ์, 2543) ซูซูกิมีรูปแบบในการจัดการเรียนการสอนปฏิบัติดนตรีแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นการฟัง (Listening) เป็นการจัดเทปเพลงคลาสสิกที่มีคุณภาพไปให้ โดยกำหนดให้ฟังเพลงจากเทปเหล่านั้นซ้ำ ๆ ตั้งแต่เด็กอยู่ในวัยทารกจนอายุครบ 2 ปี ขั้นที่ 2 ขั้นการเลียนแบบ (Imitation) คือ ขั้นที่ต่อจากเมื่อเด็กเรียนรู้ผ่านการฟังเพลงในขั้นที่หนึ่งมาแล้ว เด็กจะต้องเข้ามาคลุกคลีร่วมกับเด็กคนอื่น ๆ ซึ่งมีช่วงวัยแตกต่างกัน ประมาณ 2-3 ปี มีกิจกรรมในการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับดนตรี เช่น กิจกรรมเข้าจังหวะ เป็นต้น กิจกรรมในขั้นนี้จะมีความน่าสนใจ เนื่องจากเด็กที่เรียนอยู่ก่อนจะได้แสดง Recital ให้เด็กเข้าใหม่ชมเป็นแบบอย่าง เป็นการสร้างแรงบันดาลใจและทำให้เด็กเห็นรุ่นพี่และต้องการเลียนแบบ ตั้งความคาดหวังเพื่อจะไปถึงจุดนั้น ๆ ได้เหมือนรุ่นพี่ ขั้นที่ 3 ขั้นทำซ้ำ (Reiteration) คือ ขั้นที่เด็กจะได้ปฏิบัติเครื่องดนตรีของตนเอง มีการฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ฝึกซ้ำ ๆ ไปโดยมีครูเป็นผู้รับหน้าที่ดูแลฝึกฝน และขั้นที่ 4 ขั้นจดจำฝังใจ (Memorize) คือ เมื่อเด็กปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ แล้ว เด็กจะมีใจรัก มีระเบียบวินัยที่จะฝึกซ้อมอย่างสม่ำเสมอ ประกอบกับคุ้นเคยกับเสียงดนตรี ทำให้เด็กสามารถผลิตเสียงและบรรเลงดนตรีออกมาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (สุกรี เจริญสุข, 2542) ด้วยแนวคิดการสอนดนตรีของซูซูกิที่เหมาะสมกับการนำมาสอนดนตรีเพื่อเสริมสร้างทักษะดนตรีของเด็กเป็นอย่างมากทำให้มีการนำแนวคิดดังกล่าวไปศึกษา และประยุกต์ใช้กันอย่างแพร่หลาย ดังงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวคิดของซูซูกิ พบว่า นักเรียนที่มีทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83 และมีความพึงพอใจต่อการเรียนอยู่ในระดับพอใจมาก (บราลี อินทศรี, 2562)

แบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะ เป็นหนึ่งในเครื่องมือทางการศึกษา มีสถานะที่เป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่ง ที่ใช้ฝึกทักษะให้กับนักเรียนหลังจากเรียนจบเนื้อหาในช่วงหนึ่ง ๆ เพื่อฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รวมทั้งเกิดความชำนาญในเรื่องนั้นๆ อย่างกว้างขวางมากขึ้น (สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2547) การใช้แบบฝึกทักษะหรือแบบฝึกทักษะการปฏิบัติดนตรีมีใช้อย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในการเรียนดนตรีสากลแบบฝึกของวิชาดนตรี ควรเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นไปในรูปแบบการจัดประสบการณ์ให้นักเรียนได้ปฏิบัติด้วยตนเอง ซึ่งชุดแบบฝึกจะมีรูปภาพประกอบในการฝึก นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติตามได้ (ณรุทธ์ สุทธจิตต์, 2534 อ้างถึงใน กันตภณ เรืองกลิ่น, 2563) การใช้แบบฝึกจะช่วยให้เด็กมีความชำนาญ

ในทักษะนั้น ๆ มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ พบว่า นักเรียนมีทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออหลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการเป่าขลุ่ยเพียงออ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 94.44 ของจำนวนนักเรียนทั้งหมด และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (วิไลพร ภูมิเขตร, 2560)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิ (Suzuki) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ จะช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปอย่างราบรื่นมากยิ่งขึ้น นักเรียนสามารถเรียนรู้และมีแนวทางในการฝึกฝนด้วยตนเองที่ชัดเจนยิ่งขึ้น จากงานวิจัยเรื่องผลของการใช้แบบฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของซูซูกิ สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ที่ระดับ .01 (นพชัย อุบิชาติ, 2558)

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยทำการศึกษาและพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะในการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติดนตรี เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการห้องเรียนดนตรี โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏ จังหวัดสงขลา เพื่อให้ให้นักเรียนมีความเข้าใจในเนื้อหา มีทักษะการปฏิบัติดนตรีที่ดี อันจะเป็นรากฐานมั่นคงนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้น รวมถึงเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนทางด้านดนตรีไทยแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษา นำไปศึกษาต่อยอด พัฒนางค์ความรู้ทางการเรียนการสอนดนตรีไทยต่อไปในอนาคต

คำถามการวิจัย

1. ทักษะปฏิบัติดนตรีหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 หรือไม่ อย่างไร
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรี หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะกับเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลการประเมินทักษะปฏิบัติดนตรี หลังเรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับสูงกว่าเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 และมีนักเรียนผ่านเกณฑ์จำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70
2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ อยู่ในระดับมากขึ้นไป

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ดนตรีไทยหรือดนตรีทั้งหลายนั้นเป็นวิชาที่เน้นทักษะการปฏิบัติเครื่องดนตรีเป็นหลัก ซึ่งทักษะปฏิบัติเป็นธรรมชาติของการเรียนการสอนวิชาดนตรี การปฏิบัติในวิชาดนตรีจะถูกเรียกว่า การฝึกทักษะดนตรีปฏิบัติ (Musical skill) เนื้อหาสาระดนตรีจะถูกสอนผ่านทักษะเสมอ (ซูวิทย์ ยุระยงค์, 2553: 30 อ้างถึงใน วีระพงษ์ มีแก้ว, 2559: 106) การจัดการเรียนรู้ดนตรีไทยไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของชั้นเรียน หรือฝึกปฏิบัติในสถานศึกษามีวิธีการไม่แตกต่างกัน สาริสา ประทีปช่วง (2563: 25-26) อธิบายถึงข้อคำนึงในการสอนทักษะปฏิบัติดนตรีไทยโดยสังเขป ดังนี้ 1. สอนให้นักเรียนนั่งให้ถูกแบบแผน 2. สอนให้นักเรียนจับเครื่องดนตรีให้ถูกลักษณะ 3. เริ่มสอนโดยพื้นฐานของเครื่องดนตรีไทยแต่ละชนิด โดยไม่ต้องปฏิบัติเพลง 4. สอนเพลงที่มีลักษณะง่าย ๆ สั้น ๆ ไปก่อน 5. ผู้ใดสามารถเรียนเครื่องดนตรีชนิดอื่นต่อไปได้ควรเปลี่ยนเครื่องดนตรีให้กับนักเรียน และ 6. สอนให้รู้ว่าการนั่งได้สามารถใช้นั่งแทนกันได้ หากได้ฝึกดนตรีได้อย่างถูกต้องตามขั้นตอนและหลักการเรียนรู้แล้วก็จะสามารถทำให้นักเรียนต่อยอดทักษะปฏิบัติดนตรีที่ดีต่อไปได้

การจัดการเรียนรู้ดนตรีให้กับนักเรียนจำเป็นจะต้องเน้นที่การฝึกทักษะปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การบรรเลงดนตรีได้อย่างถูกต้องและไพเราะ แนวคิดการเรียนรู้ดนตรีของซูซูกิ สามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนดนตรีได้เป็นอย่างดี ดังที่ Richards (2017) กล่าวว่า ซูซูกิเชื่อว่าเด็กสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตั้งแต่ ยังเล็ก จากแนวคิดดังกล่าวทำให้ซูซูกิกำหนดการสอนดนตรีในแนวทางของตนขึ้น ดังที่ สุกฤษ เจริญสุข (2542) อธิบายถึงรูปแบบการสอนดนตรีของซูซูกิว่า ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การฟัง (Listening) คือการให้เด็กได้ฟังเพลงคลาสสิกที่มีคุณภาพ ขั้นที่ 2 การเลียนแบบ (Imitation) คือ หลังจากผ่านระยะการฟังมาระยะหนึ่งแล้วเด็กจะต้องเข้าร่วมทำกิจกรรมทางดนตรีกับกลุ่มเพื่อน และชมการแสดง Recital เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ ขั้นที่ 3 (Reiteration) คือ การที่นักเรียนเข้าเรียนกับครูในชั้นเรียน โดยทำการเรียนแบบตัวต่อตัวกับครู และขั้นที่ 4 จดจำฝังใจ (Memorize) คือ เมื่อเด็กเรียนตามขั้นตอนของหลักสูตร ด้วยใจรักและมีวินัยในการฝึกซ้อมเด็กก็จะสามารถบรรเลงดนตรีได้อย่างมีคุณภาพและสามารถบรรเลงเพลงยาก ๆ ได้ จึงเรียนรู้เรื่องการอ่านโน้ตในภายหลัง ด้วยกระบวนการสอนอันมีประสิทธิภาพทำให้แนวคิดของซูซูกิเป็นที่นิยมและแพร่หลายไปทั่วโลก

แบบฝึกทักษะ นับเป็นเครื่องมือทางการศึกษาชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ สมาน จันทะดี (2552) กล่าวว่า แบบฝึก เป็นสื่อการเรียนรู้ชนิดหนึ่ง ที่สำหรับให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดความรู้ ความเข้าใจ เกิดความชำนาญ จนกระทั่งเกิดทักษะในสิ่งนั้น สามารถกล่าวได้ว่า แบบฝึกทักษะ เป็นนวัตกรรมการสอนที่มีประโยชน์ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ได้อย่างเหมาะสม และยังเป็นอีกเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

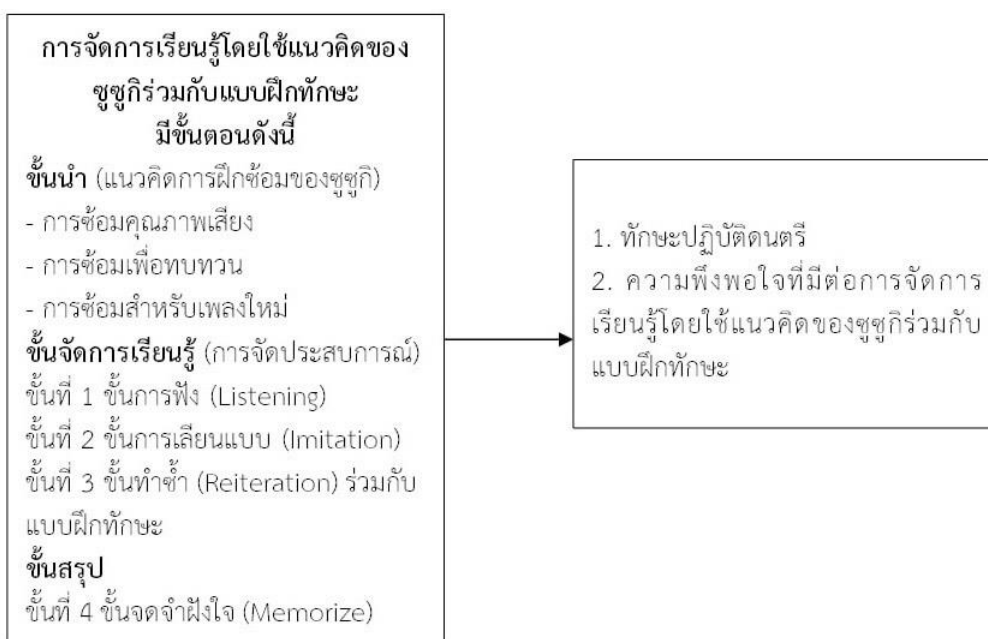
ณรุทธ์ สุธงจิตต์ (2555) ได้กล่าวถึงลักษณะการประเมินทักษะปฏิบัติดนตรี ไว้ว่า ในการเรียนการสอนดนตรี การประเมินผลมี 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลในกระบวนการ (Formative Evaluation) และการประเมินผลหลังการสอน (Summative Evaluation) มักเกิดขึ้นเสมอ โดยเฉพาะการเรียนทักษะ ผู้สอนจะคอยให้คำแนะนำนักเรียนเสมอเมื่อปฏิบัติสิ่งใดไม่ได้ เพื่อการพัฒนาความสามารถในการเล่นดนตรีของนักเรียน การประเมินผลในกระบวนการจึงเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนทักษะดนตรี ทั้งนี้ในส่วนของการประเมินทักษะปฏิบัติดนตรีไทย มีเกณฑ์อยู่หลากหลาย โดยมูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) (2566) ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาการให้คะแนนในการบรรเลงดนตรีไทย กำหนดไว้ 5 ด้าน ได้แก่ บุคลิกภาพ ความแม่นยำเสียง จังหวะ และทางเพลง

การประเมินทักษะปฏิบัติทำได้หลายวิธี ผู้วิจัยเลือกการสร้างเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบรีค (Scoring rubric) เนื่องจากเป็นเครื่องมือวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ เรวดี กระโหมวงค์ (2559) กล่าวว่า

รูบริค คือเครื่องมือในการกำหนดการให้คะแนน ที่มีการระบุเกณฑ์การประเมินชิ้นงานหรือผลงาน และคุณภาพของชิ้นงานในแต่ละเกณฑ์ อาจแบ่งเป็นระดับยอดเยี่ยม ดีมาก ดี พอใช้ ต้องปรับปรุงหรือไม่ดี โดยรูบริคมีด้วยกันหลายลักษณะ ตามแต่สาระวิชาหรือประเด็นที่จะใช้ในการประเมิน ซึ่งจะช่วยให้ประเมินทักษะที่ซับซ้อน รวมถึงติดตามการปฏิบัติงานของนักเรียนได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า แนวคิดของชูชูกิ เป็นแนวคิดทางการสอนดนตรีที่มีได้รับความนิยม เพราะมีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กในทุกช่วงอายุ สามารถทำให้นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งยังทำให้เกิดประสิทธิภาพต่อการเรียนรู้ได้อย่างรอบด้าน ทั้งทางด้านดนตรี ปฏิสัมพันธ์ ครอบครัว สังคม อีกทั้งเมื่อนำมาใช้ร่วมกับ แบบฝึกทักษะเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค ซึ่งเป็นเครื่องมือทางการศึกษา ที่มีประสิทธิภาพส่งผลต่อการเรียนรู้แล้ว ก็จะสามารถทำให้เพิ่มผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดของชูชูกิมาผนวกร่วมกับแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้น มาสร้างเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำมาใช้พัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนให้มีความอิสระในการเรียนรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป เป็นธรรมชาติ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความรักในดนตรีและสามารถบรรเลงดนตรีออกมาได้อย่างไพเราะ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Group Posttest Only Design โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการห้องเรียนดนตรี โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ที่เรียนวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 4 กลุ่มเครื่องสาย จำนวน 9 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

ตัวแปรต้น คือ การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ตัวแปรตาม คือ ทักษะปฏิบัติดนตรี และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 6 แผน
2. แบบฝึกทักษะ จำนวน 6 แบบฝึก แยกตามประเภทเครื่องดนตรี ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม
3. แบบประเมินทักษะปฏิบัติดนตรี
4. แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเลือกกลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โครงการห้องเรียนดนตรี โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ที่เรียนรายวิชาปฏิบัติดนตรีไทย 4 กลุ่มเครื่องสาย ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวนนักเรียน 9 คน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ จำนวน 6 แผนการจัดการเรียนรู้ แผนละ 2 คาบ รวม 12 คาบ โดยผู้วิจัยมีกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

ขั้นที่ 1 ปฐมนิเทศนักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ขั้นที่ 2 จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้สร้างไว้ และใช้แบบฝึกทักษะที่ 1-6 ในขั้นตอนการทำซ้ำตามลำดับที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 เมื่อจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผนแล้ว ให้นักเรียนทำการทดสอบประเมินทักษะปฏิบัติเพลงตับสมิงทอง โดยใช้แบบทดสอบที่สร้างขึ้น โดยให้ทดสอบปฏิบัติดนตรีเป็นรายบุคคลและครูทำการประเมินตามเกณฑ์ด้วยแบบประเมินเกณฑ์การให้คะแนนแบบรูบริค

ขั้นที่ 4 ให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังจากจัดการเรียนรู้ครบทั้ง 6 แผน และหลังการทดสอบประเมินทักษะปฏิบัติเพลงตับสมิงทอง

ขั้นที่ 5 นำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินทักษะปฏิบัติดนตรี และแบบสอบถามความพึงพอใจนำไปวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลที่ได้มาด้วยวิธีการทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกร่วมกับแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติตนตรีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 วิเคราะห์ใช้ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกร่วมกับแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติตนตรีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะปฏิบัติตนตรีนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกร่วมกับแบบฝึกทักษะ กับเกณฑ์ร้อยละ 70 และผลการวิเคราะห์จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ พบว่า คะแนนทักษะปฏิบัติตนตรีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 22.78 คิดเป็นร้อยละ 83.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ตั้งไว้ และมีจำนวนของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์อยู่ที่ ร้อยละ 88

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกร่วมกับแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติตนตรีนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มากที่สุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.85 โดยด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.96 ด้านวิธีการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.86 และด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.78 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักเรียนชอบที่จะได้ปฏิบัติจริง นักเรียนชอบการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยตามประเภทเครื่องดนตรี นักเรียนชอบวิธีการจัดการเรียนรู้เพราะมีอิสระในการฝึกทักษะ นักเรียนชอบกิจกรรมการปฏิบัติรวมวงกับเพื่อนในชั้นเรียนเมื่อท้ายคาบเรียน นักเรียนพึงพอใจการศึกษาด้วยแบบฝึกทักษะ เพราะเหมาะสมกับเวลา นักเรียนชอบการวัดและประเมินผล เพราะมีวิธีการที่หลากหลาย และนักเรียนชอบเกณฑ์การวัดและประเมินผล เพราะมีความเที่ยงตรง เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 และน้อยที่สุด คือ นักเรียนชอบลักษณะรูปแบบ/ความสวยงามของแบบฝึกทักษะ โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.44 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.53

ภาพที่ 2 สรุปผลการวิจัย

อภิปรายผล

จากข้อค้นพบของการวิจัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกีร่วมกับแบบฝึกทักษะ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 แสดงให้เห็นว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกีร่วมกับแบบฝึกทักษะ ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนให้สูงขึ้น ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ทำการวางแผนและออกแบบจัดรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ฝึกทักษะปฏิบัติดนตรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป มีการทบทวนบทเพลงซ้ำ ๆ และมีลักษณะของการปฏิบัติร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเครื่องดนตรีเดียวกัน โดยแบ่งการจัดการเรียนรู้ออกเป็น 2 ช่วง คือ ช่วงที่ 1 ขึ้นนำก่อนเข้าสู่บทเรียน จะเป็น การนำแนวคิดการฝึกซ้อมดนตรีของชูชุกีมาใช้ แบ่งออกเป็น การซ้อมคุณภาพเสียง การซ้อมเพื่อทบทวน และการซ้อมสำหรับเพลงใหม่ และช่วงที่ 2 นำมาใช้ในขั้นจัดการเรียนรู้และขั้นสรุป แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นการฟัง ขั้นการเลียนแบบ ขั้นทำซ้ำ และขั้นจดจำฝังใจ สอดคล้องไปตามหลักการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของชูชุกี ซึ่งเป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ใส่ใจในพื้นฐานทั้งด้านของเสียง การใช้เครื่องดนตรีและรายละเอียดอื่น ๆ อีกทั้งยังเน้นย้ำเรื่องการปฏิบัติซ้ำ รวมไปถึงการเข้าร่วมปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในรูปแบบการรวมวงกับกลุ่มเพื่อนร่วมชั้นเรียน โดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นการฟัง (Listening) ขั้นที่ 2 ขั้นการเลียนแบบ (Imitation) ขั้นที่ 3 ขั้นทำซ้ำ (Reiteration) และขั้นที่ 4 ขั้นจดจำฝังใจ (Memorize) (สุกรี เจริญสุข, 2542) ซึ่งเมื่อจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดดังกล่าวแล้วทำให้ ทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนสูงขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ บราลี อินทศรี (2562) เรื่องการพัฒนาการเป่าขลุ่ยเพียงออของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวคิดของชูชุกี ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 83 และการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะพันธ์ บางแก้ว และวัน เดชพิชัย (2564) เรื่อง การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการขับร้องวิชาดนตรี ระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของชูชุกีกับการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทักษะการขับร้องหลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของชูชุกี สูงกว่าก่อนได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของชูชุกีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และทักษะการขับร้องหลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของชูชุกี สูงกว่าหลังได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้มีการสร้างแบบฝึกทักษะ สำหรับฝึกทักษะปฏิบัติตามประเภทของเครื่องดนตรีที่นักเรียนศึกษา ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ จะเข้ และขิม โดยกำหนดให้ใช้แบบฝึกทักษะในกระบวนการขั้นทำซ้ำ ในแผนการจัดการเรียนรู้ โดยนักเรียนจะได้ฝึกทักษะด้วยตนเอง นักเรียนสามารถที่จะอ่านโน้ตเพลง สัญลักษณ์การใช้เครื่องดนตรีที่ถูกต้อง และสามารถศึกษาเพื่อเพิ่มพูนทักษะได้ด้วยตนเอง ดังที่ ถวัลย์ มาศจรัส สมปอง แวนไธสง และบังอร สงวนหมู่ (2555) กล่าวไว้ว่า แบบฝึกทักษะ คือกิจกรรมพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม มีความหลากหลาย และปริมาณเพียงพอที่จะสามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะกระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ สามารถนำนักเรียนไปสู่การสรุปความคิดรวบยอดและหลักการสำคัญของสาระการเรียนรู้ รวมทั้งทำให้นักเรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจในบทเรียนด้วยตนเองได้

การใช้แบบฝึกทักษะมาเป็นสื่อในการสอนจะสามารถทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับที่ ไกรฤกษ์ สัพโส (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการบรรเลงวงกลองยาวอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการบรรเลงวงกลองยาวอีสานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี

ประสิทธิภาพเท่ากับ 82.85/86.20 ซึ่งมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์และทักษะการบรรเลงวงกลองยาวอีสานหลังจากเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการบรรเลงวงกลองยาวอีสาน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการบรรเลงวงกลองยาวอีสาน อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อนำแนวคิดของชูชุกีมาประยุกต์ร่วมกับแบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นแล้วนำไปใช้ในชั้นเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีที่สูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพชัย อุบิต (2558) เรื่อง ผลการใช้ชุดฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของชูชุกี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เสียงส่ายเพียงออ พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของการเรียนด้วยชุดฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของชูชุกี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เสียงส่ายเพียงออ มีค่าเท่ากับ 0.7387 หรือคิดเป็นร้อยละ 73.87 และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.28 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.41

2. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกีร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.78 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด เท่ากับ 4.89 ด้านการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และด้านสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกีร่วมกับแบบฝึกทักษะ ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เนื่องจาก แนวคิดของชูชุกีและคุณลักษณะที่ดีของแบบฝึกทักษะ ที่ช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่เป็นอิสระ อีกทั้งยังมีลักษณะของการฝึกปฏิบัติทักษะดนตรีอย่างช้า ๆ ไม่รีบร้อน มีลักษณะส่งเสริมประสบการณ์และเพิ่มพูนทักษะดนตรีอย่างเป็นขั้นตอน มีกระบวนการนำความรู้เก่ามาฝึกฝนซ้ำ ๆ ในทุกคาบเรียน ถัดไป ทำให้นักเรียนเกิดความสบายใจในการเรียนและการฝึก อีกทั้งคุณลักษณะของแบบฝึกทักษะอันเป็นเครื่องมือทางการศึกษานั้น ก็เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีเวลาศึกษา จดจำ ใคร่ฝึกฝนอยู่กับตนเอง ไม่เกิดสภาวะการกดดันจากเพื่อนหรือครู ผวนอกกับผู้วิจัยเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถสอบถามระหว่างศึกษาแบบฝึกได้ตลอดเวลา โดยผู้วิจัยจะคอยดูแลและควบคุมอยู่ห่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดความกดดันต่อนักเรียน นอกจากนั้นในกระบวนการวัดและประเมินผลก็ยังให้โอกาสนักเรียนในการเสนอวิธีการในการทดสอบประเมินทักษะ ทั้งวิธีการสอบ การเลือกวันสอบ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ทำให้เกิดความพึงพอใจได้ สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548) ที่กล่าวไว้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลตอบแทน คือ ผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นในการทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน รวมทั้งส่งผลต่อความสำเร็จอีกด้วย ดังนั้นวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของชูชุกีร่วมกับแบบฝึกทักษะ จึงทำให้นักเรียนมีความสุขและมีอิสระในการเรียนรู้เกิดความพึงพอใจได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพชัย อุบิต (2558) เรื่อง ผลการใช้ชุดฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของ ชูชุกี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง เสียงส่ายเพียงออ พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ เหนือดวง พูลเพิ่ม (2560) เรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของชูชุกีร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะการขับร้องและความสามารถในการทำงานเป็นทีม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของชูชุกีร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับ มากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการดำเนินงานวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะเพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีลักษณะกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 3 การจัดการเรียนรู้ด้วยใช้แนวคิดของซูซูกิร่วมกับแบบฝึกทักษะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. สถานศึกษาสามารถนำองค์ความรู้หรือเครื่องมือทางการศึกษาที่เกิดจากการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในจัดทำโครงการอบรมเพื่อการพัฒนาครู/บุคลากร ให้สามารถนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้

2. สามารถนำแบบฝึกทักษะไปใช้กับนักเรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองในบริบทที่นักเรียนมีจำนวนมากได้ อาจนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ในกิจกรรมชุมนุม กิจกรรมลดเวลาเรียนเพิ่มเวลารู้ หรือนำแบบฝึกทักษะไปจัดพิมพ์เป็นเล่ม นำเข้าระบบห้องสมุดของโรงเรียนเพื่อเพิ่มช่องทางการเรียนรู้ด้านดนตรีให้นักเรียน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรากฏในการวิจัยนี้ สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในส่วนประเด็นของการบรรเลงดนตรีเพลงตับในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยควรจะใช้กับกลุ่มนักเรียนที่มีพื้นฐานทางการปฏิบัติดนตรีไทย กลุ่มเครื่องสาย อยู่ในระดับที่ดีแล้ว หรือมีบริบทใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการวิจัยนี้ คือ กลุ่มนักเรียนโครงการห้องเรียนดนตรี หรือ วิชาเอกดนตรีไทย

2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้อาจปรับให้เหมาะสมกับจำนวนนักเรียนในชั้นเรียนที่นำไปใช้ เช่น เวลาการจัดการเรียนรู้ กลุ่มเครื่องดนตรี เป็นต้น

3. เนื่องจากวิธีการสอนของชูชุกี มีกระบวนการทวนซ้ำและต้องใช้ความอดทนในการฝึกปฏิบัติ ครูผู้สอนควรเอาใจใส่นักเรียนเพิ่มขึ้น ไม่ปล่อยให้เรียนอยู่กับแบบฝึกทักษะเพียงลำพังมากเกินไป อาจจะทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่ายได้ ครูอาจเดินเข้าไปสอบถามระหว่างศึกษาแบบฝึกทักษะเป็นระยะ หรือสามารถร่วมปฏิบัติในขั้นตอนทบทวนเพลง ไปพร้อมกับนักเรียนได้ เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้นักเรียนปฏิบัติตาม

4. หากทักษะปฏิบัติดนตรีของนักเรียนแต่ละคนแตกต่างกันมากจนเกินไป ครูควรชี้ให้นักเรียนเห็นคุณค่าของการฝึกปฏิบัติร่วมกันเป็นวง เพื่อทำให้เกิดกระบวนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกลุ่มเครื่องดนตรี หรือในลักษณะวงดนตรี มากยิ่งขึ้น

5. ครูควรต้องเตรียมตัวเป็นอย่างดีเสมอ เนื่องจากจะต้องสาธิตโดยการปฏิบัติเครื่องดนตรีให้นักเรียนเลียนแบบทุกครั้ง เพราะนักเรียนจะต้องจดจำเสียง การใช้เครื่องดนตรี (การปิดไม้ตีต การใช้คันชัก หรือ การแบ่งมือซ้าย-ขวา) ตามที่ครูสาธิตเป็นเบื้องต้น ก่อนจะฝึกเพิ่มกับแบบฝึกทักษะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแบบฝึกทักษะไปพัฒนาต่อในรูปของ E-book หรือแปลงเป็นเอกสาร PDF ส่งให้นักเรียน เพื่อให้เกิดความทันสมัย สะดวกกับเด็กรุ่นใหม่ และประหยัดทรัพยากรมากยิ่งขึ้น

2. สามารถปรับเปลี่ยนบทเพลง ที่ใช้เป็นกรณีศึกษาที่มีความใกล้เคียงกับเพลงดับสมิงทอง เช่น เพลงดับวิชาวัดพระสมุทร เพลงดับลาวเจริญศรี เพลงดับสามก๊ก ตอนขงเบ้งทำอุบาย เพลงดับตันเพลงฉิ่ง เป็นต้น โดยให้คำนึงถึงความยากง่ายต่อระดับของนักเรียน

3. อาจนำแบบฝึกทักษะ ไปประยุกต์ใช้หรือบูรณาการกับแนวคิดการสอน/การฝึกดนตรีของนักศึกษา เช่น แนวคิดของออฟ แนวคิดของโดโต แนวคิดของดาลโครซ หรือแนวคิดของครุภูมิปัญญาไทย เช่น แนวคิดการฝึกดนตรีของหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง) เป็นต้น

4. สามารถนำแนวคิดของชูชุกีและแบบฝึกทักษะในการวิจัยฉบับนี้ไปประยุกต์ใช้ ศึกษาวิจัยกับเครื่องดนตรีชนิดอื่น ๆ ทั้งเครื่องดนตรีไทยในกลุ่มปี่พาทย์และเครื่องจิงหะ หรือเครื่องดนตรีพื้นบ้าน เช่น สะล้อ ซึง พิณเปี๊ยะ ซออีสาน โปงลาง รวมไปถึงเครื่องดนตรีต่างชาติอื่นๆ เช่น พิณพม่า ซอจีน ซอญีร์คอเคอร์ กูเจิง อูคูเลเล่ กลองชุด เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กันตณ เรื่องสั้น. (2563). *การพัฒนาแบบฝึกเพื่อการบรรเลงเดี่ยวซิมเพลงลาวแพน*. สารนิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ดนตรีศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไกรฤกษ์ สัพโส. (2563). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ประกอบแบบฝึกทักษะ เรื่องการบรรเลงวงกลองยาวอีสาน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ณรุทธ์ สุทธจิตต์. (2555). *ดนตรีศึกษา : หลักการและสาระสำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัชชัย นาควงษ์. (2543). *การสอนดนตรีสำหรับเด็ก*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ถวัลย์ มาศจรัส สมบอง แว่นไธสง และบังอร สงวนหมู่. (2546). *นวัตกรรมการศึกษาชุด แบบฝึกหัด-แบบฝึกเสริมทักษะ เพื่อพัฒนานักเรียนและการจัดทำผลงานทางวิชาการอาจารย์ 3 และบุคลากรทางการศึกษา (ครูชำนาญการ ครูเชี่ยวชาญ และครูเชี่ยวชาญพิเศษ)*. กรุงเทพฯ: ชารออักษร.
- นพชัย อุปชิต. (2558). *ผลการใช้ชุดฝึกทักษะดนตรีไทยตามแนวคิดของชูชุกี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่องเสียงส่ายคู่เพียงออ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- บราลี อินทศรี. (2562). *การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออของสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้แนวคิดของชูชุกี*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยะพันธ์ บางแก้ว และวัน เดชพิชัย. (2564). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการขับร้องวิชาดนตรีระหว่างวิธีการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของชูชุกีกับการเรียนรู้แบบปกติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12*. (น.1049-1062) มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง). (2566). *ระเบียบการการประกวดบรรเลงดนตรีไทยศรทองพุทธศักราช 2566*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิหลวงประดิษฐไพเราะ (ศร ศิลปบรรเลง).
- โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวู จังหวัดสงขลา. (2564). *หลักสูตรสถานศึกษา ปีการศึกษา 2562 (ปรับปรุงปี 2564)*. สงขลา : โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวู จังหวัดสงขลา.
- เรวดี กระโหมวงค์. (2559). *การประเมินตามสภาพจริง*. สงขลา: มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- วีระพงษ์ มีแก้ว. (2560). *การพัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติกีตาร์คลาสสิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิไลพร ภูมิเขตร์. (2560). *การพัฒนาทักษะการเป่าขลุ่ยเพียงออโดยใช้กระบวนการปฏิบัติประกอบแบบฝึกทักษะ*. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุกรี เจริญสุข. (2542). *คู่มือการอบรมครูชูชุกีและการเป็นครูชูชุกีขั้นต้น*. นครปฐม: วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนันทา สุนทรประเสริฐ. (2547). *การสร้างสื่อการสอนและนวัตกรรมการเรียนรู้ สู่การพัฒนานักเรียน*. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- สมาน จันทะดี. (2552). *การสร้างและการเขียนรายงานผลงานทางวิชาการ สำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า กรุงเทพมหานคร.
- สาริศา ประทีปช่วง. (2563). *องค์ความรู้เพื่อพัฒนาทักษะการโล่มือในการบรรเลงขิม*. รายงานการวิจัยทุนสนับสนุนการวิจัยจากงบประมาณแผ่นดิน ประจำปีงบประมาณ 2563 สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม.

เหนือดวง พูลเพิ่ม. (2560). การจัดการเรียนรู้วิชาดนตรีตามแนวคิดของซูซูกิร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อพัฒนาทักษะการขับร้องและความสามารถในการทำงานเป็นทีมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน. วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

Richards, Moriah. (2017). *The Suzuki Method: Influences of Shinichi Suzuki on Japanese Music Education*. A Senior Thesis of graduation in the Honors Program. Liberty University.